



ЄВРОПЕЙСЬКА
КОМІСІЯ

Брюссель, 10.03.2020 р.
COM(2020) 103 остаточна версія

**ПОВІДОМЛЕННЯ КОМІСІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТУ, РАДІ,
ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНОМУ КОМІТЕТУ ТА
КОМІТЕТУ РЕГІОНІВ**

Стратегія щодо МСП для сталої та цифрової Європи

ПОВІДОМЛЕННЯ КОМІСІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТУ, РАДІ, ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНОМУ КОМІТЕТУ ТА КОМІТЕТУ РЕГІОНІВ

Стратегія щодо МСП для сталої та цифрової Європи

1. Вступ

25 мільйонів малих та середніх підприємств (МСП) Європи становлять основу економіки ЄС. У них працює близько 100 мільйонів людей, на них припадає більше половини ВВП Європи і вони відіграють ключову роль у додаванні вартості в кожному секторі економіки. МСП пропонують інноваційні рішення для таких проблем, як зміна клімату, ефективність використання ресурсів та соціальна згуртованість та допомагають поширювати цю інновацію у регіонах Європи. Таким чином, вони займають центральне становище для подвійного переходу ЄС до сталої та цифрової економіки. Вони мають важливе значення для конкурентоспроможності та процвітання Європи, економічного та технологічного суверенітету і стійкості до зовнішніх потрясінь. Таким чином, вони є основною частиною виконання промислової стратегії ЄС.

МСП глибоко вплетені в економічну та соціальну матерію Європи. Вони забезпечують два з трьох робочих місць, пропонують можливість навчання у регіонах та секторах, у тому числі для низькокваліфікованих працівників, та підтримують добробут суспільства, в тому числі у віддалених та сільських районах. Кожен громадянин Європи знає когось, хто є підприємцем або працює на нього. Щоденні виклики для європейських малих та середніх підприємств щодо дотримання правил та доступу до інформації, ринків та фінансів є, таким чином, викликом для всієї Європи.

МСП дуже різноманітні з точки зору ділових моделей, розміру, віку та профілів підприємців, і використовують різноманітний кадровий потенціал із жінок та чоловіків. Вони варіюються від вільних професій та мікропідприємств у сфері послуг до середніх виробничих компаній, від компаній, що займаються традиційною комерційною діяльністю, до високотехнологічних стартапів. Ця стратегія визнає їхні різноманітні потреби, допомагаючи компаніям не просто рости та нарощувати масштаби, а й бути конкурентоспроможними, стійкими та сталими. Таким чином, вона встановлює амбітний, всебічний та наскрізний підхід, який базується на горизонтальних заходах, що допомагають всім МСП, а також на діях, спрямованих на задоволення конкретних потреб.

Стратегія пропонує дії, засновані на **трьох стовпах**:

- **Розвиток спроможностей та підтримка переходу до сталості та цифровізації;**
- **Зменшення регуляторного навантаження та спрощення доступу до ринку;** і
- **Спрощення доступу до фінансування.**

Мета полягає в тому, щоб розкрити силу МСП Європи всіх видів, щоб вони могли очолити подвійний перехід. Вона має на меті значно збільшити кількість МСП, що займаються сталою комерційною діяльністю, а також кількість МСП, що використовують цифрові технології. Зрештою, мета полягає в тому, щоб Європа стала найпривабливішим місцем для започаткування малого бізнесу, для його росту та розширення на єдиному ринку.

Для досягнення результатів стратегія має підтримуватися спільними зусиллями на рівні ЄС та твердими зобов'язаннями держав-членів ЄС. Ключову роль відіграватиме активне залучення спільноти МСП та самих компаній. Таким чином, Стратегія підтримуватиметься міцним **партнерством** між ЄС та державами-членами ЄС, включаючи регіональні та місцеві органи влади. Підприємці мають також скористатися можливостями, які пропонують інвестиційні програми ЄС, щоб зробити свій бізнес більш цифровим та сталим, а також, щоб зростати на єдиному ринку та за його межами.

Стратегія ґрунтується на дуже міцних основах існуючої в ЄС політики та програм підтримки МСП, зокрема, Законі про малий бізнес 2008 року, Ініціативі щодо стартапів та розширення 2016 року, Програмі «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу» (COSME) та заходах з підтримки МСП, що фінансуються в рамках програми «Горизонт 2020» та Європейськими структурними інвестиційними фондами¹. Це сприятиме реалізації, серед іншого, Європейської зеленої угоди, Плану дій з циркулярної економіки, Європейської стратегії даних та Європейського соціального стовпа.

Стратегія є частиною галузевого пакету, який включає Повідомлення та супровідний звіт про виявлення та усунення бар'єрів для єдиного ринку («Повідомлення про бар'єри для єдиного ринку»)², Довгостроковий план дій для кращого впровадження та виконання правил єдиного ринку («План заходів щодо забезпечення реалізації»)³ та Нова промислова стратегія для Європи («Промислова стратегія»)⁴. Вона ґрунтується на багатьох висновках з Повідомлення про бар'єри єдиного ринку стосовно перешкод, з якими стикаються малі та середні підприємства, які бажають здійснювати транскордонну діяльність. Належне транспонування, застосування та імплементація законодавства ЄС є ключовими для сприяння зростанню МСП у межах єдиного ринку. План заходів щодо забезпечення реалізації визначає різні ініціативи для вирішення цих питань. Промислова стратегія підкреслює роль МСП для конкурентоспроможної та інноваційної європейської промисловості.

2. Розвиток спроможностей та підтримка переходу до сталості та цифровізації

Конкурентна сталість є керівним принципом Європи на майбутнє. Для досягнення **кліматично нейтральної, ресурсоефективної та гнучкої цифрової економіки потрібна повна мобілізація МСП**. Цей перехід до більш економічної, екологічної та соціально сталої Європи має відбуватися разом з переходом до цифровізації. Необхідною умовою для розвитку процвітаючого рівня економіки у вигляді МСП, а також для надання можливостей для зростання тим МСП, які хочуть нарощувати масштаби, є спеціально розроблені заходи. Для створення відповідної інфраструктури для ведення бізнесу та впровадження інновацій малими і середніми підприємствами потрібні загальноєвропейські інвестиції.

МСП, що сприяють сталому переходу

Багато МСП добре оснащені, є гнучкими, високотехнологічними, інноваційними та відданими цінностям, що є основою сталості та циркулярної економіки. Майже чверть⁵ **малих і середніх підприємств в Європі вже здійснюють** перехід, пропонуючи екологічно чисті продукти або послуги, і багато МСП (включаючи підприємства соціальної економіки) вже багато роблять для громад, де вони розташовані.

¹ Європейський фонд регіонального розвитку (ЄФРР) та Європейський соціальний фонд (ЄСФ) охопили понад 900 000 та 500 000 малих та середніх підприємств у Європі відповідно.

² COM(2020)93 остаточна версія, 10.03.2020 р.

³ COM(2020)94 остаточна версія, 10.03.2020 р.

⁴ COM(2020)102 остаточна версія, 10.03.2020 р.

⁵ Євробарометр щодо МСП, ефективності використання ресурсів та «зелених» ринків 2017 р.

Також існують й великі виклики. Деякі МСП намагаються здійснити перехід до більш сталих бізнес-моделей. Третина МСП повідомляють, що вони стикаються зі складними адміністративними і юридичними процедурами, коли вони намагаються зробити свій бізнес більш ефективним з точки зору використання ресурсів. Однак із підвищенням обізнаності про ризики, пов'язані з кліматом та іншими екологічними чинниками, а також зміною переваг споживачів, цей перехід до сталої ділової практики та поведінки є ключовим фактором для досягнення сталої конкурентоспроможності та зростання МСП. Важливо підтримувати МСП у цьому процесі та надавати їм інструменти для розуміння екологічних ризиків та пом'якшення тих, що охоплюють конкретні сектори, включаючи будівництво, пластмаси, електроніку та агропродовольство.

Понад 600 членів мережі Enterprise Europe Network (EEN) пропонують МСП спеціальні послуги. Багато членів EEN вже допомагають МСП у здійсненні переходу до сталого розвитку. Спираючись на це, EEN надаватиме **спеціальних консультантів з питань сталого розвитку** та інші послуги з питань сталого розвитку. Вони оцінюватимуть потреби МСП і надаватимуть консультації щодо інвестицій у більш ресурсоефективні та циркулярні процеси та інфраструктуру, знаходитимуть відповідних комерційних партнерів та заохочуватимуть до співробітництва. Крім того, Європейський центр знань про ефективність використання ресурсів (EREK) продовжить надавати МСП допомогу з питань того, як правильно заощаджувати енергію, матеріали та воду. Корисними для МСП можуть бути також рішення, що пропонують енергосервісні компанії (ESCO), які мають ноу-хау, а також технічні та фінансові рішення.

Європа є кошиком «зелених» технологій, і її лідерство залежатиме від МСП, які мають стати на чолі інновацій в «зеленому» секторі. Ці дії підтримуватимуться в рамках Інвестиційного плану Європейської зеленої угоди⁶. У межах більш широкого пілотного функціонування **Європейської інноваційної ради** (European Innovation Council, EIC) з метою сприяння революційним інноваціям, особливо з боку МСП, Комісія виділить щонайменше 300 мільйонів євро лише в 2020 році для потенційних стартапів та малих і середніх підприємств, які зможуть забезпечити прорив в інноваціях відповідно до «зеленої угоди». **Європейський інститут інновацій і технологій** (Institute of Innovation and Technology, IIT) забезпечуватиме, щоб його Спільноти зі знань та інновацій (Knowledge and Innovation Communities, KICs) були відкритішими для малих і середніх підприємств і збільшували можливості для участі в місцевих інноваційних екосистемах, зокрема, в тих регіонах, які відстають у плані інновацій. Це буде реалізовано за допомогою спеціального інструменту просвітницької роботи (регіональної інноваційної схеми), який зміцнюватиме екосистеми там, де це найбільш важливо.

Надання можливості МСП отримувати користь від цифрового переходу

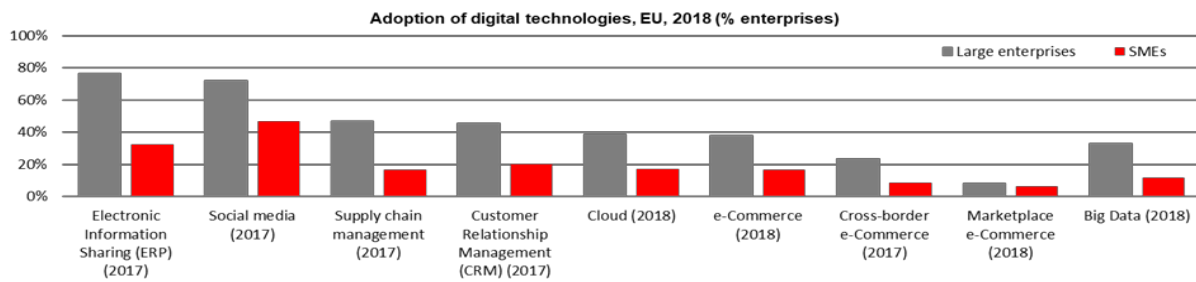
Лише процвітаюча спільнота МСП, що використовують цифрові технології та дані, може позиціонувати Європу як світового лідера у формуванні цифрової економіки. Цифровізація може надавати великі можливості для малого та середнього бізнесу для підвищення ефективності виробничих процесів та впровадження інновацій у продукти та бізнес-моделі. Використання передових технологій, таких як блокчейн та штучний інтелект, хмарні та високопродуктивні обчислення може різко підвищити їхню конкурентоспроможність.

Але МСП ще не повністю використовують вигоду від даних, життєвої ланки цифрової економіки. Багато хто не знає цінності даних, які вони створюють, і не є достатньо захищеними або підготовленими до майбутньої економіки, сприятливої для даних. Лише 17% МСП успішно інтегрували цифрові технології у свій бізнес, порівняно з 54% великих компаній⁷.

⁶ COM (2020) 21 остаточна версія, 14.01.2020 р.

⁷ Доповідь Робочої групи з питань Центрив цифрових інновацій 2018 р. https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf

Традиційні малі та середні підприємства часто не впевнені у виборі стратегії цифрового бізнесу, мають проблеми з використанням великих сховищ даних, які є доступними для більших компаній, й уникають використання передових інструментів та програм на базі штучного інтелекту. Водночас вони дуже вразливі до кіберзагроз.



Джерело: Євростат/DESI 2019

Таким МСП надаватиме підтримку мережа з майже 240 **Центрів цифрових інновацій** (Digital Innovation Hub, DIH), розміщених у кожному регіоні Європи, що підкріплюватиметься інвестиціями в межах Програми «Цифрова Європа» та від структурних фондів.

Завдання полягає не лише у наданні простих та цільових порад щодо стійкості та цифровізації, а й у підключенні структур підтримки, щоб **кожне мале і середнє підприємство мало доступ до консультацій у своєму регіоні**. EEN буде тісно співпрацювати з DIH, програмою Startup Europe⁸ та іншими, щоб забезпечити безперерйну підтримку та консультаційні послуги, в тому числі з національними, регіональними та місцевими органами влади та структурами підтримки. Передача найкращих практик, ноу-хау та навичок також може відбуватися безпосередньо від «цифрових» МСП до МСП з інших сфер.

Як було оголошено в **Європейській стратегії щодо даних**⁹, Комісія працюватиме над ширшою доступністю даних та забезпеченням потоків даних між підприємствами та урядами шляхом створення спільних європейських просторів даних для надійного та безпечного обміну даними. Буде забезпечено справедливий доступ для всіх компаній, особливо МСП. Комісія також вивчить потенційні проблеми з правами на використання спільно створених даних, зокрема з промислового Інтернету речей, щоб уникнути можливих недоліків для МСП. Крім того, вона розгляне питання хмарних обчислень МСП, наприклад, через спеціалізований ринок хмарних послуг, що забезпечуватиме справедливі договірні умови.

Використання талантів та інтелектуальної власності

МСП також можуть стикатися з труднощами під час розробки стратегії щодо **інтелектуальної власності** для захисту своїх інвестицій в НДДКР та залучення капіталу росту, хоча вони є вирішальними під час подвійного переходу. Лише 9% МСП захищають свої об'єкти інтелектуальної власності, оскільки вони не знають про ініціативи ЄС та національні ініціативи щодо інтелектуальної власності або бояться труднощів та витрат на їх придбання та використання. Майбутній **План дій щодо інтелектуальної власності** запропонує заходи щодо підвищення ефективності системи інтелектуальної власності для малих та середніх підприємств, шляхом здійснення заходів щодо спрощення процедур реєстрації об'єктів інтелектуальної власності (наприклад, реформування законодавства ЄС про промислові зразки), покращення доступу до стратегічних консультацій щодо інтелектуальної власності (наприклад, шляхом визнання таких консультацій стандартними в усіх фінансуваннях НДДКР на рівні ЄС) та сприяння використанню об'єктів інтелектуальної власності як важеля для отримання доступу до фінансів.

⁸ Startup Europe – це ініціатива ЄС щодо об'єднання місцевих центрів стартапів на всій території Європи: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>

⁹ COM (2020) 66 остаточна версія, 19.02.2020 р.

Як у цифрових, так і сталих переходах, стартапи і малі та середні підприємства стикаються з браком кваліфікованих кадрів. Вони часто не мають таких ресурсів, як великі компанії, щоб інвестувати у навчання своїх співробітників. Понад 70% фірм заявляють, що доступ до талановитих кадрів є перешкодою для нових інвестицій в ЄС¹⁰. Брак кваліфікованого персоналу або досвідчених менеджерів залишається найважливішою проблемою для чверті МСП в ЄС¹¹. Дефіцит навичок особливо гостро відчувається у сфері цифровізації та нових технологій, оскільки 35% працівників мають низьку кваліфікацію у сфері цифрових технологій або взагалі її не мають.

Ключову роль тут мають відігравати держави-члени ЄС та соціальні партнери, а ЄС може й надалі допомагати вирішувати ці проблеми, полегшуючи доступ до навчання та допомагаючи задовольняти попит на кваліфікованих фахівців з боку МСП шляхом збільшення пропозиції на ринку праці. Ключову роль у пристосуванні МСП до єдиного ринку відіграють освіта та навчання, що розширюють бізнес-знання та навички. Навчальна та просвітницька діяльність є важливою для всіх керівників та працівників малого та середнього бізнесу, з особливим акцентом на розширенні можливостей жінок та дівчат для того, щоб бути засновниками бізнесу, та покращенні тендерного балансу серед тих, хто створює та керує бізнесом¹².

За підтримки Програми «Цифрова Європа» Комісія розробить **експрес-курси з цифрових технологій** для працівників малого та середнього бізнесу з метою розширення їхніх знань у таких сферах, як штучний інтелект, кібербезпека чи блокчейн, спираючись на досвід платформи «Коаліція з цифрових навичок і робочих місць» (Digital Skills and Jobs Coalition). ДІН виступатимуть посередниками між МСП та університетами/навчальними закладами на місцевому рівні. Інкубаційні заходи допоможуть МСП стати частиною екосистем, керованих даними.

Комісія також запустить програму **«цифрових волонтерів»**, яка дозволить молодим фахівцям та досвідченим кадрам старшого віку поділитися своєю цифровою компетенцією з традиційними підприємствами. Вона також підтримуватиме та пов'язуватиме посередників МСП, таких як кластери, EEN та EREK, щоб сприяти підвищенню кваліфікації персоналу МСП у сфері сталого розвитку.

Комісія оновить Порядок денний професійних навичок у Європі, у тому числі шляхом розробки Пакту про професійні навички. Він включатиме **спеціальний компонент для малого та середнього бізнесу**. Професійна освіта та навчання особливо актуальні для МСП, щоб упевнитися в тому, що їхні кадри володіють навичками, затребуваними на ринку праці. Крім того, держави-члени ЄС та регіони отримуватимуть стимули для використання майбутнього Європейського соціального фонду European Social Fund Plus та нових можливостей для інвестування від Європейських фондів регіонального розвитку для розвитку компетенцій у сфері «розумної» спеціалізації, промислового переходу та підприємництва.

Економіка спільного споживання створює можливості у таких сферах, як мобільність та житло для інноваційних платформ МСП, що здійснюють посередництво між постачальниками послуг та отримувачами послуг, а також для постачальників послуг МСП, які отримують доступ до більш широкого кола клієнтів. Після Повідомлення 2016 року про економіку спільного споживання¹³ Комісія продовжить вивчати можливу ініціативу, зосереджену на короткострокових послугах оренди житла (найбільший сектор економіки спільного споживання) для сприяння збалансованому та відповідальному розвитку економіки спільного споживання на єдиному ринку з повним урахуванням суспільних інтересів.

КЛЮЧОВІ ДІЇ

10 Інвестиційний звіт ЄІБ 2018/2019 рр.

11 Опитування SAFE 2019 року

12 Стратегія гендерної рівності 2020-2025 COM (2020) 152 остаточна версія, 04.03.2020 р.

13 COM (2016) 356 остаточна версія, 02.06.2016 р.

- Комісія модернізує **мережу Enterprise Europe**, включаючи запровадження спеціальних **консультантів з питань сталого розвитку** та інших послуг з питань сталого розвитку.
- Комісія розробить **експрес-курси з цифрових технологій** для працівників МСП, щоб вони отримали навички у таких сферах, як штучний інтелект, кібербезпека чи блокчейн.
- Комісія запустить програму **«цифрових волонтерів»**, яка дозволить молодим фахівцям та досвідченим кадрам старшого віку поділитися своєю цифровою компетенцією з традиційними підприємствами.
- Комісія оновить **Порядок денний професійних навичок у Європі**, включаючи Пакт про професійні навички зі спеціальним компонентом для малого та середнього бізнесу, та представить Рекомендацію Ради, спрямовану на модернізацію професійної освіти та навчання.
- Комісія розширить **центри цифрових інновацій** у зв'язку з програмою Startup Europe та EEN і забезпечить безперебійне надання послуг у межах місцевих та регіональних екосистем.
- Комісія виділить щонайменше 300 мільйонів євро на стимулювання проривних інновацій відповідно до «зеленої угоди» в рамках **ЕІС**.
- Для МСП, які зосереджують свою діяльність на короткотермінових послугах оренди житла, Комісія продовжить вивчати можливу **ініціативу з економіки спільного споживання**.

3. Зменшення регуляторного навантаження та спрощення доступу до ринку

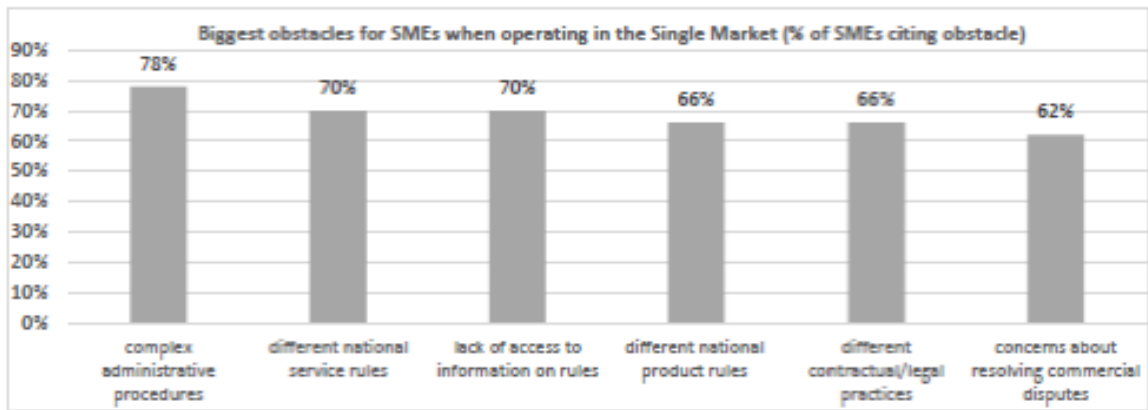
Єдиний ринок – це ринок збуту для малих і середніх підприємств. На його частку припадає 70% вартості експорту товарів МСП, і 80% усіх МСП-експортерів, що продають товари в інші держави-члени ЄС¹⁴. Тим не менше, кількість МСП, які експортують до інших держав-членів ЄС, може бути значно більшою: наприклад, лише 17% МСП у виробничому секторі здійснюють експорт в межах єдиного ринку¹⁵. Повідомлення про бар'єри на єдиному ринку демонструє, що найбільше від бар'єрів страждають МСП.

Дотримання **правил, стандартів, норм та адміністративних формальностей** впливає на МСП більше, ніж на великі компанії через їхні обмежені фінансові та людські ресурси. Наприклад, у сфері ділових послуг витрати, понесені МСП при дотриманні адміністративних формальностей, можуть сягати 10 000 євро¹⁶. Незважаючи на прогрес після прийняття Закону про малий бізнес, сукупний вплив регулювання залишається головною проблемою для малих та середніх підприємств.

¹⁴ Щорічний звіт про європейські МСП – МСП, що зростають через кордони

¹⁵ [Довідкова публікація про Закон про малий бізнес EU-28](#)

¹⁶ Eсоgus, «Адміністративні формальності та витрати, пов'язані з транскордонним доступом до ринків для надання бухгалтерських, інженерних та архітектурних послуг», 2017 р.



Джерело: Eurochambres, Опитування бізнесу 2019 р.

Європейські малі та середні підприємства сприймають законодавство як складне та обтяжливе, особливо через різні процедури в різних державах-членах ЄС. Ці бар'єри багатьох відштовхують від здійснення трансграничної діяльності та розширення масштабів. Якщо вони все ж вирішують зайнятися такою діяльністю, вони часто використовують великі платформи як посередників, що призводить до нерівномірної позиції на переговорах.

Подолання цих бар'єрів – це спільна відповідальність ЄС та його держав-членів. Значна частина тягаря походить від національного законодавства, і важливо оцінити вплив на МСП «надмірних заходів»¹⁷. Разом з Комісією держави-члени ЄС мають й надалі суворо дотримуватися принципів «Спочатку подумай про мале»¹⁸, «лише один раз»¹⁹ та «цифровий за замовчуванням»²⁰.

Зі свого боку, Комісія зобов'язана зменшити навантаження на малі та середні підприємства та надати їм сильніший голос протягом циклу вдосконалення нормативно-правової бази. Відповідно до програми регуляторної придатності та ефективності (REFIT), Комісія систематично перевіряє **чинне законодавство ЄС** з метою зменшення тягарів та спрощення законодавства. Комісія дозволить більш систематично використовувати перевірки придатності, щоб розглянути способи цифровізації, спрощення та досягнення цілей з найменшими витратами на користь МСП. Крім того, нова платформа «Придатний для майбутнього»²¹ перевірятиме чинне законодавство ЄС, щоб визначити потенціал для спрощення та зменшення адміністративного навантаження.

Згідно з **новим законодавством**, програму REFIT буде доповнено та розширено введенням принципу «один на вхід, один на вихід» (one-in, one-out). Мета полягає у тому, щоб переконатися, що законодавство ЄС приносить користь, не накладаючи зайвих тягарів на громадян та бізнес. Тест для малого та середнього бізнесу вже є частиною регулярної оцінки і надалі застосовуватиметься для всіх відповідних пропозицій Комісії.

17 Законодавство ЄС може залишати гнучкість у рівні гармонізації та/або практики держав-членів COM (2020) 93 остаточна версія, 10.03.2020 р.

18 Принцип «Спочатку подумай про мале» нагадує, що під час розробки політики на рівні ЄС та на національному рівні мають враховуватися інтереси малого та середнього бізнесу.

19 За принципом «лише один раз» громадяни та підприємства надають державній адміністрації різноманітну інформацію лише один раз.

20 Принцип «Цифровий за замовчуванням» спрямований на зменшення адміністративного навантаження, роблячи надання цифрових послуг вибором за замовчуванням для державних адміністрацій.

21 Нова група високого рівня, що замінює платформу REFIT, і яку має бути створено.

Зокрема, на МСП впливають витрати, пов'язані із законодавством, враховуючи їхні обмежені людські та фінансові ресурси. Для того, щоб нове законодавство було сприятливим для **малого та середнього бізнесу**, **Посланець ЄС щодо МСП**²² відфільтруватиме ініціативи ЄС у співпраці із зацікавленими сторонами від МСП, щоб повідомити Комісії про ті, які заслуговують пильної уваги з точки зору МСП. У цьому контексті Посланець ЄС щодо МСП також залучатиме національний досвід мережі Посланців МСП. Завдання полягає у тому, щоб все майбутнє законодавство на європейському та національному рівнях ухвалювалося з урахуванням кінцевого споживача шляхом виявлення потенційних бар'єрів та їх зменшення на початку процесу, наприклад, за допомогою цифрових інструментів. Посланець ЄС щодо МСП також матиме конкретну роль у новій Платформі «Придатний для майбутнього», яка надаватиме МСП перспективи у визначенні чинного законодавства, яке є особливо обтяжливим для МСП. Посланець ЄС щодо МСП пропонуватиме Комісії ефективні рішення, які можуть бути враховані при дотриманні вимог законодавства.

Забезпечення дотримання правил єдиного ринку має особливе значення для малих та середніх підприємств, оскільки на них часто непропорційно впливають транскордонні обмеження. План дій з питань реалізації містить перелік ініціатив, спрямованих на вирішення цих питань, включаючи Спеціальну групу з питань забезпечення виконання вимог єдиного ринку за участі Посланця ЄС щодо МСП та національної мережі Посланців. Комісія здійснюватиме моніторинг та співпрацюватиме з державами-членами ЄС і не зволікатиме з вжиттям рішучих заходів, коли це буде необхідно, для того, щоб єдиний ринок приносив користь МСП. МСП стикаються з пропорційно вищими витратами на дотримання податкового законодавства, ніж великі підприємства²³, а відсутність податкової гармонізації залишається однією з головних перешкод, з якими стикається бізнес під час здійснення транскордонної діяльності.

Крім того, суворе дотримання правил конкуренції ЄС гарантує, що всі компанії, що діють на єдиному ринку, зокрема МСП, можуть конкурувати та впроваджувати інновації у своїх інтересах, запобігаючи зловживанню ринковою владою та концентрації матеріальних цінностей декількома великими підприємствами.

Усунення бар'єрів через партнерства та експерименти з політикою

Ключовим викликом в Європі є відносна нестача успішних розширень. У США спостерігається втричі більше розширень, ніж у Європі²⁴. Європейські стартапи та більші компанії стикаються з декількома проблемами «на місцях», коли вони залучають та зберігають таланти, використовують ринкові можливості та збільшують свій дохід. Багато держав-членів ЄС успішно впоралися з цими викликами, і вже розроблено багато хороших практик. Перенесення їх на весь ЄС забезпечило б великий стимул для розвитку стартапів та зростання МСП.

З огляду на це, Комісія у тісній співпраці з державами-членами ЄС та зацікавленими сторонами, такими як Форум ЕІС, сприятиме впровадженню кращих практик та започатковує нову політичну ініціативу – **Стандарт ЄС щодо стартапів**, запрошуючи держави-члени ЄС впроваджувати такі практики на місцевому, регіональному та національному рівнях. Мета полягає в тому, щоб зробити Європу **найпривабливішим континентом для стартапів і розширення**. Ініціативу буде зосереджено на спрощенні започаткування бізнесу та розширення діяльності через кордони, впорядкуванні дотримання правил щодо процедур подання заявок на візи та дозволи на проживання для кадрів з третіх країн, спрощенні отримання працівниками акцій компаній, сприянні розбудові підприємств та передачі технологій від університетів, розширенні доступу до фінансування для збільшення масштабів, а також на просуванні транскордонних цифрових інструментів та платформ.

22 Посланець ЄС щодо МСП забезпечує зв'язок між розробкою політики щодо МСП на рівні ЄС та національними посланцями/органами, які відповідають за політику щодо МСП, та очолює мережу національних посланців щодо МСП.

23 Дослідження Європейської комісії щодо витрат МСП на дотримання податкового законодавства, 2018 р.

24 Mind the Bridge: Tech Scale-up Europe, Звіт 2019 р.

Як доповнення до цього, Комісія оцінюватиме необхідність додаткових заходів з оновлення законодавства про компанії для сприяння транскордонному розширенню та зростанню МСП.

Деякі дуже інноваційні рішення не втілюються у життя через норми, які можуть бути застарілими або погано адаптованими для технологій, що швидко розвиваються. Одним зі способів вирішення цієї проблеми є **регуляторні пісочниці**. Це дасть можливість інноваційним рішенням, які ще не передбачені в регламенті чи керівних принципах, проходити тестування з контролюючими органами та регуляторами за наявності відповідних умов, наприклад, для забезпечення рівного поводження. Регуляторні пісочниці надають регуляторам та контролюючим органам актуальну інформацію про нові технології, дозволяючи експериментувати з політикою. Деякі держави-члени ЄС вже проводили експерименти з такими пісочницями для інноваційних фінансових послуг.

Директива про послуги є ключовим інструментом проти ринкових бар'єрів. **Партнерство між прикордонними регіонами**, яке має на меті посилити співпрацю між регіональними органами влади, може допомогти МСП у подоланні ринкових бар'єрів при наданні послуг. До кінця 2020 року має бути три таких пілотних регіони, в яких регіони-партнери спільно вдосконалюватимуть, узгоджуватимуть або координуватимуть правила та процедури транскордонного надання послуг, наприклад, щодо розміщення працівників та використання цифрових інструментів.

Комісія доповнюватиме ці зусилля, заохочуючи держави-члени ЄС до впровадження **Єдиного цифрового шлюзу**²⁵ у зручний для МСП спосіб. Держави-члени ЄС мають прагнути надавати МСП простий онлайн-доступ до інформації, процедур та допомоги у відповідь на всі їхні запити, пов'язані із транскордонним бізнесом, включаючи консультації щодо державних закупівель та джерел фінансування. Держави-члени ЄС мають поєднати свої послуги в **єдиному вікні**, щоб надавати МСП узгоджені відповіді на всі такі запити.

До 71% МСП, які випробували існуючу систему взаємного визнання негармонізованих товарів²⁶, стикнулися з рішенням про заборону доступу на ринок²⁷. Після обговорення з експертною групою держав-членів ЄС питань взаємного визнання Комісія працюватиме над просуванням «**альянсів взаємного визнання**» між державами-членами ЄС в таких галузях, як харчові добавки та ювелірні вироби.

У різноманітному промисловому ландшафті **космічний та оборонний** сектори є ключовими для стратегічного та технологічного суверенітету ЄС і пропонують великий потенціал для європейських МСП. Однак ланцюги постачання оборонного сектору були побудовані переважно на національній основі. Таким чином, Комісія сприятиме транскордонному співробітництву та залученню нових гравців шляхом максимального використання потенціалу Європейського оборонного фонду. Зокрема, це стосуватиметься конкурсних пропозицій, спрямованих на МСП, спеціального критерію присудження контрактів МСП, а також поєднання МСП із ширшим оборонним співтовариством. Фонд допоможе відкрити оборонні ланцюги постачання, пов'язуючи великих системних інтеграторів з усією екосистемою оборонних МСП в Союзі. Комісія також визначить сильні сторони відповідних науково-дослідних та технологічних організацій і університетів, які можуть підтримувати інноваційні стартапи та МСП у цьому секторі.

²⁵ Регламент (ЄС) 2018/1724 встановлює єдиний цифровий шлюз для надання інформації, процедур, допомоги та послуг з вирішення проблем для користувачів у їхніх країнах та за кордоном.

²⁶ Товари, не гармонізовані із законодавством ЄС, такі як текстиль, взуття, предмети догляду за дітьми, ювелірні вироби, посуд чи меблі

²⁷ COM(2020)93 остаточна версія, 10.03.2020 р.

Комісія також має на меті збільшити кількість успішних стартапів та розширень у **космічному секторі**, які комерціалізують космічні технології ЄС. Це сприятиме, завдяки космічній програмі ЄС, появі нової європейської космічної екосистеми для сприяння розвитку підприємництва. Нова ініціатива з космічного підприємництва CASSINI перегрупує такі послуги, як акселерація, інкубація бізнесу, початкове фінансування та докомерційні закупівлі.

Державні закупівлі також пропонують великі можливості в рамках єдиного ринку для МСП, включаючи стартапи, яким важко успішно конкурувати на публічних тендерах. Є два види викликів: З одного боку, державний сектор є відносно несприятливим до ризику, і йому часто бракує компетенцій для придбання інновацій. З іншого боку, багато суб'єктів господарювання, зокрема, МСП, вважають тендери складними або непридатними для них.

Для вирішення цього питання Комісія закликає держави-члени ЄС та їхні організацій-замовники використовувати **гнучкість, що пропонується новою нормативно-правовою базою ЄС у сфері закупівель**. Це означає поділ великих контрактів на менші лоти, розширення стратегічних закупівель, зокрема закупівель інновацій, залишення прав інтелектуальної власності, де це доречно, в МСП, щоб вони могли комерціалізувати їх, а також завершення процесу цифровізації їхніх процесів закупівель. Комісія також буде заохочувати держави-члени ЄС використовувати цифрові платформи для стимулювання інноваційних рішень від МСП та стартапів, а також їхній транскордонний доступ до контрактів державних закупівель. Комісія також започаткує ініціативу **Великі покупці та мережі** для сприяння спільним закупівлям інноваційних та стійких продуктів; сприяння налагодженню контактів між покупцями та постачальниками інновацій та відстеження прогресу шляхом національного порівняльного аналізу. Крім того, вона запровадить маркування для демонстрації державними покупцями, які дотримуються **«дружньої для МСП»** практики закупівель та співпрацюють зі своїми міжнародними торговими партнерами для поширення прийняття відповідних стандартів щодо закупівель, таких як електронне виставлення рахунків. МСП, що надають інноваційні «зелені» продукти та послуги, можуть одержати підтримку шляхом збільшення кількості державних закупівель з урахуванням екологічних вимог

28.

Часто для започаткування бізнесу більш вигідною альтернативою є придбання вже існуючої компанії. За підрахунками, щорічно близько в 450 000 МСП відбувається зміна власника, що впливає на понад два мільйони працівників. Однак у третині випадків така зміна виявляється неуспішною, і, як наслідок, Європа втрачає близько 150 000 підприємств та 600 000 робочих місць²⁹. Причинами цього часто є недостатня підготовка, труднощі у пошуку правонаступника та несприятливі податкові та регуляторні заходи.

Комісія продовжуватиме роботу щодо сприяння **передачі бізнесу** та надаватиме підтримку державам-членам ЄС у їхніх зусиллях щодо створення сприятливого для передачі бізнесу середовища³⁰. Нещодавно прийнята Директива про механізми превентивної реструктуризації та «другий шанс»³¹ вирішила багато проблем компаній, які опинилися в скрутному становищі, і Комісія тепер підтримуватиме усі держави-члени ЄС у перенесенні положень цієї Директиви у їхнє національне законодавство, щоб компанії, які мають фінансові труднощі, мали доступ до належних послуг з підтримки, які допоможуть їм уникнути банкрутства.

Підвищення справедливості у відносинах B2B

28 COM(2020)98 остаточна версія, 11.03.2020 р.

29 Екстраполяція на основі динаміки бізнесу: Стартапи, передача бізнесу і банкрутство, Підсумковий звіт 2011 р., с. 10, <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10448/attachments/1/translations>

30 Директива про транскордонні перетворення, злиття та поділи (ЄС) 2019/2121, прийнята 27 листопада 2019 р.

31 Директива 2019/1023, прийнята в червні 2019 р.

МСП відіграють важливу роль у щільній мережі корпорацій, стартапів та МСП, які працюють разом у різних секторах та ланцюгах цінності для створення продуктів та послуг майбутнього. Важливо, щоб МСП та стартапи були включені до стратегічних ланцюгів цінності ЄС і щоб вирішувалися їхні конкретні потреби, щоб вони могли співпрацювати та розширюватись на єдиному ринку та в усьому світі.

Через підвищену концентрацію та вертикальну інтеграцію в ланцюгах постачання основними замовниками МСП часто є значно більші організації. Це призводить до асиметрії у переговорній позиції та збільшує ризик для малого бізнесу стикнутися з недобросовісною діловою практикою та умовами³², включаючи **несвоєчасні платежі** та доступ до даних.

Незважаючи на те, що Директива про несвоєчасні платежі зменшила затримки як для операцій «бізнес-бізнес», так і для операцій «бізнес-платформа», лише 40% підприємств у ЄС отримують платежі вчасно³³. Крім того, прострочення платежів припадає на одне з чотирьох банкрутств серед малих та середніх підприємств у ЄС. Потрібно зробити рішучий перехід до нової бізнес-культури, в якій швидка оплата є нормою. З цією метою Комісія підтримає імплементацію Директиви про несвоєчасні платежі, забезпечивши її потужними інструментами моніторингу та контролю дотримання. Вони можуть включати віртуальну обсерваторію для моніторингу затримок платежів, роз'яснення несправедливих методів платежів та вивчення можливості альтернативних механізмів врегулювання спорів/посередництва для малих та середніх підприємств для швидкого вирішення платіжних спорів у комерційних операціях.

Використання переваг на світових ринках

Світові ринки є важливим джерелом зростання МСП. Однак лише 600 000 малих та середніх підприємств, у яких працює близько 6 мільйонів людей, експортують товари за межі ЄС. У рамках багатостороннього та двостороннього діалогів Комісія сприятиме сприятливому середовищу для малого та середнього бізнесу в третіх країнах шляхом обміну передовою практикою зі своїми партнерами. Вона також запустить **новий інформаційний портал** для підвищення обізнаності МСП про торговельну політику та надаватиме детальну інформацію про митні процедури та формальності для експорту до третіх країн.

МСП отримують більше вигоди від відкриття торгівлі на основі правил, ніж великі компанії, які мають більше ресурсів для подолання торговельних бар'єрів. Для спрощення доступу МСП до міжнародних ринків, Комісія постійно веде переговори про нові торговельні та інвестиційні угоди та оскаржує торговельні бар'єри, які непропорційно впливають на МСП. Комісія продовжить включати спеціальні глави про МСП у всі свої торговельні угоди разом із спеціальними заходами, які дозволять МСП отримувати переваги, такі як підключення МСП до міжнародних галузевих кластерів, EEN, Центр МСП ЄС³⁴ та здійснюватиме заходи для підтримки участі європейських МСП у державних закупівлях за межами ЄС.

Представництва ЄС у країнах, з якими ЄС уклав угоду про ЗВТ, надаватимуть підтримку шляхом надання відповідей на запити щодо практичних труднощів, пов'язаних із впровадженням ЗВТ, з якими стикаються МСП.

ЄС твердо виступає проти недобросовісної торговельної практики через інструменти захисту торгівлі (TDI), коли компанії ЄС, включаючи МСП, зазнають шкоди від демпінгового або субсидованого імпорту.

³² Публікація ЄС 2018 року «Порівняльний аналіз правових заходів та інструментів «м'якого права» для покращення платіжної поведінки»

³³ Публікація ЄС 2018 року «Порівняльний аналіз правових заходів та інструментів «м'якого права» для покращення платіжної поведінки»

³⁴ Центр МСП ЄС у Пекіні надає першу лінію допомоги європейським МСП, які бажають розвивати свою присутність на китайському ринку www.eusmecentre.org.cn

Комісія збільшує свою цілеспрямовану підтримку МСП для полегшення їх доступу до ТДІ та співпраці з Комісією під час розслідувань³⁵.

Новостворена посада Головного директора з питань дотримання торговельних угод допоможе, серед іншого, контролювати та покращувати стан дотримання наших торгових угод. Це ще більше посилить роботу над усуненням бар'єрів у торгівлі, які, зокрема, впливають на МСП. Крім того, ЄС братиме активну участь у спеціальній економічній просвітницькій діяльності та дипломатії для допомоги малим та середнім підприємствам у доступі до ринків третіх країн. Можливості для європейських підприємців будуть розширені за допомогою глобальної програми «Еразмус для молодих підприємців» з метою отримання нового досвіду на ринках третіх країн.

³⁵ Регламент (ЄС) 2018/825, прийнятий 30 травня 2018 р.

КЛЮЧОВІ ДІЇ

- Посланець ЄС щодо МСП та мережа національних посланців щодо МСП сприятимуть роботі Спеціальної групи Комісії з питань забезпечення виконання вимог єдиного ринку, що буде створена в результаті Плану дій з реалізації, для вирішення, серед іншого, проблем, пов'язаних із процесом перенесення норм законодавства з метою мінімізації регуляторного навантаження на МСП.
- Комісія заохочуватиме держави-члени ЄС до впровадження Єдиного цифрового шлюзу у прийнятний для МСП спосіб. Держави-члени ЄС повинні об'єднати свої послуги в «єдиному вікні».
- Посланець ЄС щодо МСП **відфільтруватиме** ініціативи ЄС, щоб повідомляти Комісії про ті, які заслуговують пильної уваги з точки зору МСП та відіграють певну роль у новій Платформі «Придатний для майбутнього».
- Комісія мобілізуватиме держави-члени ЄС в рамках **Стандарту ЄС щодо стартапів** для обміну та впровадження кращих практик для прискорення зростання високотехнологічних МСП та стартапів.
- Комісія закликає держави-члени ЄС та їхні організації-замовники використовувати гнучкість, яку пропонує нова **система закупівель ЄС**, для розширення можливостей для малих та середніх підприємств, у тому числі за допомогою використання цифрових інструментів та платформ для активізації транскордонних закупівель. Комісія видасть **керівництво та надаватиме підтримку організаціям-замовникам**.
- Комісія заохочуватиме держави-члени ЄС до розробки пропозиції щодо **регуляторних пісочниць** шляхом запуску пілотного проекту.
- Комісія здійснить заклик до встановлення **перших партнерських відносин між прикордонними регіонами** для посилення співпраці у забезпеченні виконання вимог єдиного ринку та усуненні адміністративних бар'єрів.
- Комісія надаватиме підтримку державам-членам ЄС у виконанні **Директиви про несвоєчасні платежі** шляхом здійснення моніторингу та вдосконалення інструментів контролю за дотриманням норм та вивчення можливості використання альтернативних механізмів врегулювання спорів/посередництва для малих та середніх підприємств.
- Комісія сприятиме транскордонному співробітництву з МСП та серед МСП в рамках **Європейського оборонного фонду та відображатиме сильні сторони** у своїй екосистемі досліджень та інновацій.
- Комісія започаткує **ініціативу космічного підприємництва CASSINI**.
- Комісія підтримуватиме держави-члени ЄС у транспонуванні нещодавно прийнятої **Директиви про механізми превентивної реструктуризації та «другий шанс»**, допомагаючи їм створити механізми раннього попередження для компаній, які зазнають фінансових труднощів, щоб вони могли уникнути банкрутства.
- Комісія вивчить разом з державами-членами ЄС можливі заходи щодо створення сприятливого середовища для **зміни власників МСП**.
- Комісія продовжить **розширювати доступ МСП до ринків третіх країн**, у тому числі за допомогою спеціальних глав про МСП, використання діалогів для обміну передовою практикою з торговими партнерами та нового інформаційного порталу. Комісія сприятиме доступу МСП до інструментів захисту торгівлі.
- Представництва ЄС надаватимуть підтримку, реагуючи на запити МСП, пов'язані із ЗВТ.
- Комісія розширить програму «Еразмус для молодих підприємців».

4. Спрощення доступу до фінансування

Доступ до фінансування є важливим для МСП для фінансування своїх інвестиційних потреб під час переходу. Однак на всіх стадіях розвитку малий бізнес долає більше перешкод, ніж великі підприємства, щоб отримати фінансування. Що стосується молодих підприємців та стартапів, то це може бути з багатьох причин: наприклад, відсутність перевірених фінансових даних, відсутність застави чи інвестори не мають інформації для оцінки їхнього кредитного ризику або оцінки їхніх нематеріальних активів. Спрощення доступу до фінансування вимагає підходу, який поєднуватиме сприятливе регуляторне середовище, достатнє та узгоджене фінансування на рівні ЄС та окремих країн, а також доступ до мереж компаній та інвесторів.

МСП стикаються з великим розривом фінансування в Європі у розмірі 20-35 млрд євро, незважаючи на значні програми підтримки на рівні ЄС та на національному рівні³⁶, а в деяких державах-членах ЄС доступ до фінансування залишається однією з ключових проблем, з якими вони стикаються³⁷. У 2019 році 18% МСП в ЄС не отримали повного банківського кредиту, який вони планували отримати. Це ставить МСП у невідгідне становище, оскільки банківське фінансування становить приблизно 90% їхніх потреб у фінансуванні. Банківське регулювання в ЄС має забезпечити основу для стабільної банківської системи, яка забезпечує достатнє фінансування для всіх підприємств. Банківський пакет ЄС спрямований на підтримку МСП та поширюється на всі позики, надані МСП. Комісія забезпечуватиме, щоб будь-яке майбутнє законодавство про фінансові ринки враховувало інтереси європейських МСП та підтримувало їхній безперервний доступ до широкого спектру варіантів фінансування.

Диверсифікація джерел фінансування та розширення можливостей МСП щодо інвестування

Тим не менш, існує необхідність **диверсифікації джерел фінансування**. Венчурний капітал, вкладений у європейські компанії, збільшився у 2018 році на 13% до 8 млрд євро, а частка залучення коштів за межами Європи зросла у 2018 році з 7% до 20%³⁸. Однак лише 10% підприємств Європи скористалися фінансуванням ринків капіталу порівняно з понад 25% у США. Європейські венчурні інвестиції приблизно у вісім разів менші, ніж у США, а тому недостатньо глибокі для фінансування зростання європейського бізнесу³⁹.

Інноваційні, швидко зростаючі МСП та стартапи з потребами у капіталі часто переїжджають за кордон, щоб знайти ризикований капітал⁴⁰. Це не лише ризик для технологічного суверенітету, зростання та робочих місць Європи, але й впливає на зменшення кількості МСП у Європі.

Крім того, європейські інвестори можуть неохоче інвестувати кошти в стартапи через проблеми в оцінці ринкового потенціалу та/або прав інтелектуальної власності, що лежать в основі нової технічної послуги або продукту МСП. Це ускладнює оцінку вартості самого стартапу. Послуги з **«ретельного аналізу технологій»** можуть вирішити це питання та досягли успіху в інших регіонах, але вони ще не доступні в Європі. Вони в кінцевому рахунку принесуть вигоду для всіх залучених сторін: МСП, потенційних інвесторів та ширшої інноваційної екосистеми. Пілотний проект ЄС дозволив би виконати більш точну оцінку високотехнологічних стартапів і технологічних МСП на пізнішій стадії на основі їхнього портфелю технологій та прав інтелектуальної власності⁴¹.

36 Розрив у фінансуванні із залученням кредитних коштів на рік протягом 2014-2018 років; див. SWD (2018) 320 остаточна версія від 7.6.2018 р.

37 Європейська Комісія та Європейський Центральний Банк, «Огляд доступу підприємств до фінансів», 11.2019 р.

38 Invest Europe (2019)20

39 Звіт про показники ефективності союзу ринків капіталу за 2019 рік

40 Фінансування глибокої технічної революції (дослідження ЄС-ЄІБ, 2018 р.)

В Європі потрібно активізувати більше приватних інвестицій. Комісія розробить нові способи розподілу ризиків з приватним сектором, наприклад, у вигляді ініціативи ESCALAR щодо збільшення розміру фондів венчурного капіталу, активізації інвестиційних зусиль та роботи над оновленням Планом дій Союзу ринків капіталу. Союз ринків капіталу спрямований на диверсифікацію джерел фінансування компаній на всіх етапах їхнього розвитку.

Закладення основ для IPO-фонду МСП

МСП в Європі мають обмежені можливості для фінансування зростання, такі як вихід на ринки капіталу через первинну публічну пропозицію (IPO). Ринки капіталу є важливим джерелом фінансування малих та середніх підприємств, які досягають середніх розмірів, та, зрештою, стають великими компаніями. Однак кількість IPO серед МСП різко скоротилася після фінансової кризи і відтоді не відновилася. У 2019 році вартість та кількість європейських IPO продовжували знижуватися на 40% та 47% відповідно порівняно з 2018 роком⁴². Багато інституційних інвесторів недостатньо займаються фінансуванням МСП.

Для вирішення цього питання державне фінансування може виступати як ключова інвестиція для залучення більшої кількості приватних інвесторів в інноваційні МСП з високим ростом на етапі первинної публічної пропозиції. **IPO-фонд МСП** надаватиме підтримку МСП також і поза межами процесу здійснення первинної публічної пропозиції. Він спиратиметься на аналіз ринку IPO в ЄС та опробування з інвесторами та зацікавленими сторонами.

Створення більш сприятливого та всеохоплюючого середовища для доступу до фінансування

Останніми роками спостерігається значне скорочення інвестиційних досліджень МСП. У перегляді Директиви про ринки фінансових інструментів, який Комісія здійснить у 2020 році, буде розглянуто питання про те, як стимулювати аналітичний огляд діяльності МСП.

Інновації у сфері Fintech, засновані на технології розподіленого реєстру (**«блокчейн»**), можуть відкрити нові можливості для МСП для безпосередньої взаємодії з інвесторами, або через надійних посередників або шляхом самостійної децентралізації. Це може дозволити МСП випускати криптоактиви та цифрові токени, наприклад, у формі облігацій. Вони є привабливими для інвесторів, оскільки ними можна відразу торгувати. Це спосіб запропонувати більш швидке, ефективне та економічно вигідне фінансування для малого та середнього бізнесу. Комісія сприятиме використанню криптоактивів та цифрових токенів МСП, інвесторами та посередниками відповідно до майбутньої Стратегії ЄС щодо цифрових фінансів.

Правила надання **державної допомоги** забезпечили значну національну підтримку для МСП та ризикового капіталу⁴³. До кінця 2021 року Комісія упорядкує та перегляне відповідні правила надання державної допомоги ЄС, щоб переконатися, що вони все ще відповідають цілям. У цьому перегляді Комісія намагатиметься забезпечити, щоб правила стимулювали участь МСП у важливих проектах, що становлять загальноєвропейський інтерес (IPCEI).

41 Використання аналітичних даних від <https://www.innoradar.eu>

42 <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-q4-2019-annual-review.pdf>

43 Витрати за 2018 рік склали 216 млн євро на об'єктивний «Ризиковий капітал» та 501 млн євро на об'єктивні «МСП».

Крім того, брак різноманітності серед тих, хто отримує інвестиції, зменшує кадровий резерв та інновації. Жінки заснували третину компаній в Європі, але їхні компанії недостатньо представлені, коли мова йде про залучення ризикового капіталу. У 2019 році більше 92% венчурного капіталу, залученого європейськими технологічними компаніями, припало на компанії, де засновниками є чоловіки⁴⁴. InvestEU – майбутнє інвестиційне фінансування ЄС – може допомогти стимулювати інвестування в підприємства, засновані жінками, та надати цілеспрямовану підтримку для розширення спектру придатних для інвестування компаній та фондів, якими керують жінки, **в рамках гендерно-орієнтованої ініціативи з фінансування**. Крім того, втричі збільшиться кількість МСП, якими керують жінки, і які отримують вигоду від повноцінного ЄІС.

Мобілізація фінансування на рівні ЄС, національного та приватного фінансування для малого та середнього бізнесу через програму InvestEU

У 2014-2018 роках фінансові інструменти ЄС допомогли залучити фінансування у розмірі 100 мільярдів євро, зокрема для малого та середнього бізнесу, у формі фінансування із залученням кредитних коштів та фінансування за рахунок власного капіталу. Очікується, що інвестиційний план ЄС забезпечить підтримку для понад 1 млн малих та середніх підприємств. Однак необхідно продовжувати підтримку на рівні ЄС та на національну рівні, щоб зменшити розрив у фінансуванні МСП.

В рамках програми InvestEU Комісія спиратиметься також на позитивний досвід існуючих схем гарантій ЄС для МСП⁴⁵. Це дозволить створити єдиний інтегрований гарантійний інструмент, орієнтований на малі та середні підприємства, які сприймаються як високоризиковані або такі, що мають недостатній рівень забезпечення, включаючи інноваційні, культурні та творчі сектори, малі та середні підприємства, що переходять від ресурсо- та енергоємних моделей до більш сталих, а також ті, що застосовують цифрові методи ведення бізнесу. Програма для МСП InvestEU підтримуватиме фінансування за рахунок власного капіталу для малого та середнього бізнесу та невеликих середніх компаній у таких сферах, що становлять особливий інтерес для політики ЄС, як космос та оборона, сталість, цифровізація, інновації, **гендерно-орієнтоване фінансування**, наукомісткі та **«зелені» технології**. Наприклад, фінансування виділятиметься ЄС, державами-членами та приватним сектором для розширення доступу до фінансування за рахунок власного капіталу для інноваційних МСП та стартапів, які розробляють та приймають «зелені» рішення. InvestEU дозволить отримувати фінансування на всіх етапах розвитку від стартапу до більшої компанії та IPO. Це допоможе залучити приватне фінансування від інвесторів, таких як приватні венчурні інвестори, сімейні інвестиційні фірми, фонди венчурного капіталу, пенсійні фонди та страхові компанії.

Комісія буде тісно співпрацювати з державами-членами ЄС для об'єднання фінансування та подолання географічних дисбалансів в інвестиціях та доступі до фінансування, зокрема, через ініціативу з цифрових інновацій та масштабування⁴⁶. Крім того, компонент соціальних інвестицій та навичок програми InvestEU покращить доступ до мікрофінансування, фінансування соціальних підприємств, інвестицій в соціальні зміни та навички.

44 «Звіт про стан європейських технологій 2019 р.» <https://2019.stateofeuropeantech.com/chart/103-1338/>

КЛЮЧОВІ ДІЇ:

- Комісія **підтримуватиме початкові публічні пропозиції (IPO) МСП** за допомогою інвестицій, що спрямовуватимуться через новий приватно-державний фонд, який буде створено в рамках програми InvestEU, починаючи з 2021 року в межах Союзу ринків капіталу.
- Комісія запровадить перший у своєму роді механізм ризиків/винагород для збільшення розміру фондів венчурного капіталу та залучення приватних інвестицій з метою збільшення масштабів за допомогою **Ініціативи ESCALAR**.

45 Доступно в рамках програми COSME, «Горизонт 2020», програми «Творча Європа» та фондів політики зближення ЄС

46 <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/launch-digital-innovation-and-scale-initiative-central-eastern-and-south-eastern-europe>

- Комісія розпочне ініціативу **гендерно-орієнтованого фінансування** для стимулювання фінансування компаній та фондів, якими керують жінки, та розширення можливостей жіночого підприємництва.
- Комісія розпочне **ініціативу в галузі «зелених» технологій** для об'єднання фінансування з ЄС, держав-членів та приватного сектору з метою розширення доступу до фінансування за рахунок власного капіталу для інноваційних МСП та стартапів, які розробляють та приймають «зелені» рішення.
- Комісія розпочне **ініціативу на основі блокчейну**, яка дозволить випускати та торгувати облігаціями МСП у Європі, використовуючи Європейську інфраструктуру послуг на основі блокчейну.
- Комісія співфінансуватиме **послуги з ретельної перевірки технологій** в рамках пілотного проекту ЄС з метою більш точної оцінки високотехнологічних стартапів та збільшення їхньої інвестиційної привабливості.
- Комісія додатково **спростить існуючі правила надання державної допомоги** в частині поєднання національних фондів із фондами програм InvestEU та Horizon. Це спростить для МСП доступ до об'єднаних ресурсів під час подвійного переходу. Крім того, в рамках свого постійного перегляду правил надання державної допомоги, Комісія **перегляне правила надання державної допомоги для фінансування ризиків та повідомлення щодо ІРСЕІ**, щоб і надалі підтримувати залучення МСП, забезпечувати залучення приватних інвестицій, уникаючи створення нерівних умов.

5. Управління: партнерство між державами-членами ЄС для досягнення результату

Стратегія щодо МСП має підтримуватися зобов'язаннями та діями як на рівні ЄС, так і на рівні держав-членів ЄС. Оскільки багато малих та середніх підприємств є глибоко укоріненими в регіональних та місцевих екосистемах, де вони забезпечують робочі місця, навчання, податкові надходження та соціальне забезпечення, це зобов'язання має поширюватися на регіональні органи влади. Реалізація стратегії буде підкріплена міцним партнерством всіх суб'єктів, які поділяють відповідальність за результат – ЄС, національні, регіональні та місцеві органи влади, МСП та інвестори. Вона включатиме регулярні політичні аналізи прогресу, вимірювання та моніторинг.

Важливим інструментом забезпечення цього партнерства між державами-членами ЄС є мережа посланців щодо МСП. Вона представляє національні органи держав-членів ЄС, які відповідають за політику щодо МСП та забезпечує органічний зв'язок між цими органами влади, місцевими бізнес-спільнотами та ЄС. З поновленням її мандату в 2020 році роль мережі та її взаємодію з регіональними органами влади буде посилено.

Комісія призначить спеціального **Посланця ЄС високого рівня щодо МСП**, який керуватиме роботою мережі з метою забезпечення реалізації стратегії та застосування принципу «Спочатку подумай про мале» у всіх політиках ЄС. Посланець ЄС щодо МСП також відстежуватиме реалізацію в окремих державах-членах. З метою сприяння впровадженню стратегії щодо МСП у всі сфери політики, Посланець ЄС щодо МСП буде тісно залучений до процесу Європейського семестру. Посланець ЄС щодо МСП підвищуватиме обізнаність щодо аспектів, пов'язаних з МСП, у Порядку денному Комісії з питань кращого регулювання в рамках регулярного діалогу з Радою з регуляторної експертизи, а також у рамках платформи «Придатний для майбутнього».

Для доповнення діяльності мережі посланців щодо МСП (у державному секторі), Комісія також тісно співпрацюватиме з **Послами стратегічного підприємництва**, новою консультативною групою підприємців з усієї Європи, яка буде виконувати роль озвучувальної ради.

Нова стратегія підлягатиме **регулярному перегляду**. Комісія продовжить щорічно публікувати розширений **огляд ефективності МСП**. У цьому огляді також буде відстежуватися національна політика щодо стартапів (індекс «Europe Startup Nations»), залучення МСП до сталої ділової практики, а також цифровізація МСП⁴⁷ (індекс DESI). Цей огляд буде представлений та обговорений на щорічній Асамблеї малого та середнього бізнесу, що дасть можливість місцевим зацікавленим сторонам та широкій спільноті МСП активно долучатися до обговорення.

Мережа посланців щодо МСП та інші інститути ЄС будуть залучені до моніторингу виконання стратегії, наприклад, через щорічний звіт посланців до Ради з питань конкурентоспроможності та регулярний діалог з Європейським Парламентом. Для підготовки цього звіту Посланець ЄС щодо МСП разом з національними посланцями щодо МСП проводитиме зустрічі з розробниками політики щодо МСП та іншими зацікавленими сторонами в державах-членах, щоб також обговорити питання, пов'язані з МСП, визначені в процесі Європейського семестру. На основі результатів аналізу, отриманих від цих механізмів оцінювання, Посланець ЄС щодо МСП координуватиме дії з національними посланцями щодо МСП для розробки національних планів реалізації цієї стратегії щодо МСП у співпраці з місцевими зацікавленими сторонами від бізнесу.

Визначення ЄС для **малого та середнього бізнесу** – це ключовий інструмент, який гарантує, що ця стратегія буде орієнтована на правильні підприємства, тобто надаватиме підтримку та переваги підприємствам, які найбільше цього потребують. Комісія регулярно стежить за тим, чи відповідає вона цій меті. Відповідно до нещодавніх громадських консультацій⁴⁸, досліджень та опитувань, це визначення добре працює і є простим у використанні для переважної більшості малих та середніх підприємств ЄС, які є малими та автономними. Комісія й надалі оцінюватиме та звітуватиме з конкретних питань, наприклад, стосовно складних структур власності або можливих «ефектів блокування».

КЛЮЧОВІ ДІЇ:

- Комісія призначить **Посланця ЄС високого рівня щодо МСП**.
- Комісія посилить **мережу посланців щодо МСП** для зміцнення зв'язку між ЄС та національним рівнем у політиці щодо МСП.
- Комісія створить групу **послів стратегічного підприємництва**.
- Посланець ЄС щодо МСП сприятиме підвищенню обізнаності щодо аспектів, пов'язаних з МСП, у **регулярному діалозі з Радою з регуляторної експертизи**.

47 <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology>

48 Відкриті громадські консультації щодо визначення МСП: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-sme-definition_en